

ЖИТИ ТАЇНСТВОМ

Вісім розмов із митрополитом
Борисом Гудзяком

Розмовляла **Богдана Матіяш**

УДК 821.161.2-92
М 34

Богдана Матіяш

М 34 Жити Таїнством. Вісім розмов із митрополитом Борисом Гудзяком [Текст] /
Богдана Матіяш. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2022. — 176с.
ISBN 978-966-448-131-8

Книжка розмов між духовним авторитетом митрополитом Борисом Гудзяком і письменницею Богданою Матіяш є нагодою у час війни зосередитися на низці тем, які запрошують до віднайдення в собі самих внутрішнього миру. Вісім розмов, записаних за різних обставин, охоплюють чималий тематичний спектр: це внутрішнє, духовне життя людини та її стосунки з Богом; пошук власного покликання; засади, на яких творився нинішній Український католицький університет у Львові; роль та місце Церкви в сьогодишньому світі; рефлексії довкола російсько-української війни тощо. У час, коли ми всі зранені війною, духовні пропозиції владики Бориса можуть бути особливо цілющими і життєдайними.

Видання буде цікавим широкому колу читачів: і тим, хто віддавна шанує владику Бориса Гудзяка як духовного лідера, і тим, для кого ця книжка стане нагодою знайомства з ним.

УДК 821.161.2-92

© Богдана Матіяш, текст, 2023
© Митрополит Борис Гудзяк, текст, 2023
© Олександр Урбан, фото на обкладинці, 2023
© Видавництво Старого Лева,
українське видання, 2023

ISBN 978-966-448-131-8

Усі права застережено

ЖИТИ ТАЇНСТВОМ

Вісім розмов із митрополитом
Борисом Гудзяком

Розмовляла **Богдана Матіяш**

Львів
Видавництво Старого Лева
2023

ЗАМІСТЬ ВСТУПУ

Книжка розмов із митрополитом Борисом Ґудзяком, яку ви тримаєте в руках, дуже вимріяна для мене. Єдина дотепер видана — і то зовсім тоненька — книжка-розмова з тоді ще отцем Борисом Ґудзяком, яку підготував Тарас Прохасько, побачила світ 2003 року й давно стала раритетною, а нових подібних видань із тепер уже владикою Борисом за ці двадцять років так і не з'явилося. Прикро, що в наших книгарнях досі немає книжок із проповідями чи публічними виступами владики Бориса, який є духовним лідером і моральним авторитетом для тисяч людей і в Україні, і поза її межами. Не знаю, чи цих книжок потребує сам владика, але впевнена, що вони прислужилися б нам — тим, хто потребує духовного проводу і зміцнення у вірі (а вони насправді потрібні впродовж усього життя). Сподіваюся, це таки зміниться, а тепер почуваюся особливо вдячно й щасливо, що на мою пропозицію записати книжку розмов митрополит відповів згодою.

Ідея цього видання з'явилася в мене ще 2014 року, але обставини склалися так, що розмови, які ввійшли до нього, ми почали записувати аж у лютому 2021 року, в час, коли вже сім років тривала російсько-українська війна, позаду

був рік локдаунів через пандемію ковіду, а попереду нас чекало повномасштабне вторгнення Росії. Перші сім розмов до книжки було записано у лютому–вересні 2021 року, а останню розмову, зосереджену власне на війні, — в середині червня 2022 року. Тож, безумовно, і ковід, і реалії війни стали своєрідним тлом чи радше обрамленням наших бесід, частина з яких відбулася за допомогою зуму, а частина — при особистих зустрічах у Києві та Львові. З огляду на завантажений графік владики Бориса наші зустрічі були не вельми частими. Чимало часу забрало й редагування та авторизація рукопису, але вірю, що книжка, яку нам спільно вдалося створити, буде актуальною і в мить виходу у світ, і ще тривалий час по тому.

Мені було важливо зберегти у виданні «сліди» часу, зафіксувати обставини, в яких воно постало. Завершуючи роботу над рукописом, я з подивом усвідомила, що вже почала забувати реалії, в яких ми жили, коли починали записувати ці розмови. Стало складно згадати, як довго під час ковідних локдаунів ми не могли користуватися громадським транспортом, коли відновилося авіасполучення, до яких крамниць можна було потрапити, а до яких ні. Зрештою, вже трохи затерлось у пам'яті те, як цей час переживала Церква, скільки часу ми фізично не могли потрапити на Літургію до наших рідних храмів і мусили слухати відправи онлайн, а також скільки критики було звернено на адресу тих, хто на Великдень чи на Різдво таки волів прийти до храму. Мине ще з десять років, і ми забудемо, що все це було насправді, що наша реальність на якийсь час стала настільки перехнябленою. Найперша розмова в книжці трохи нагадуватиме про ці часи.

Але значно важливіше було зосередитися не на тому, що відбувалося довкола нас, а на «внутрішній подієвості», як я її називаю; себто на низці аспектів внутрішнього, духовного життя. Імовірно, комусь здасться, що книжка, яка виходить у світ під час війни, мала би бути більше звернена назовні; що мої запитання про переживання посту, досвід будування стосунків із Богом, молитовні практики, пошук і усвідомлення свого покликання або ж наші розмови про усвідомлення себе Божою дитиною, цінність спілкування, автентичне християнство тощо не зовсім на часі. Що людей сьогодні більше турбує те, що діється тут і тепер. І справді, людство вкотре в історії особливо замислюється про природу зла, нищівну силу ненависті й про те, як можна протидіяти злу, щоб його зупинити. Але вірю, що не можемо — ба більше, не маємо права — «зупинити» життя, почати жити лише війною і бути зосередженими лише на ній. Мусимо жити. І то жити вповні, не даючи собі забути, якою була наша щоденність, коли тривав мир. Що нас цікавило і що бентежило, чого ми прагнули і що відкидали. Наше покликання, як не раз наголошує владика Борис, — бути плідними, тож упродовж усього життя, попри всі виклики й турбулентності, з якими стикаємося, маємо віднаходити те місце, в якому, хай би які складні були обставини, можемо приносити добрий плід і будувати бодай довкола себе й у собі оазу миру.

В остаточному підсумку саме те, що діється в серці, визначає, як ми переживаємо сьогоднішні непрості часи. Це особливий виклик — зберегти внутрішній мир, коли довкола триває війна, не дозволити ненависті оселитися в серці й знищити нас. Сьогодні нам не раз складно дати раду своїм емоціям, упорядкувати їх. Але мені здається, що

коли усвідомлюємо, що, попри війну і всі найтяжчі виклики, з якими стикаємося, Бог не залишив нас, коли навчаємося помічати Його підтримку й відчувати Його присутність і любов, це перемінює дійсність, у якій ми є. Війна не закінчується, але ми маємо за що триматися, щоб її пройти.

Ті, хто мав нагоду спілкуватися з владикою Борисом Ґудзяком, слухати його проповіді або читати інтерв'ю з ним, знають, що візії та сенси, які він генерує, є цілющими і життєдайними. У тому, що він говорить, немає моралізування чи дидактики, але є певна пропозиція, на яку він запрошує відгукнутися; є добре почуття гумору, а часом легка іронія – передусім щодо самого себе. А ще – багато довіри до того, до кого він звертається. Це дуже добра постава, яка не відштовхує, не завдає кривди, але будує того, хто готовий сприйняти слова владики й відгукнутися на них.

У наших розмовах ми не раз згадували про батьківство у широкому сенсі цього слова, зокрема й про отцівство у контексті Церкви, про наших духовних очільників. Я впевнена в тому, що масштаб владики Бориса як духовного лідера анітрохи не менший, ніж свого часу був масштаб митрополита Андрея Шептицького, і маю виразне відчуття, що Господь не надто часто благословляє нас духовними провідниками із подібною харизмою. Духовне лідерство владики Бориса було би неможливим без молитви та служіння; він має неймовірний талант до перемінення середовищ, до яких Господь його посилає, до будування спільноти, в якій підставовими є усвідомлення людської гідності, дарованої Богом, зичливість і довіра до тих, хто поруч. Окрім того, владика має особливий дар: те, що багато хто з нас і у щоденному, і в церковному житті сприймає як даність, він переживає як

Таїнство і має потребу про нього свідчити. Тому митрополит так часто нагадує про те, що таїнственным є Божий промисел щодо нас, Таїнством може бути служіння і спілкування, таїнственною є зустріч людини з Богом, Таїнством є саме наше життя. Таїнством можна жити. Дуже багато всього перемінюється, коли дозволяємо собі побачити власне життя і все в ньому як дар. Коли замислюємося, що ми бажані для Бога, що Він від віків знав час нашого народження, що Він хоче стосунків із нами, неможливо не відчутти, що дивовижний Божий промисел щодо кожного з нас, щодо світу теж є Таїнством.

У наших розмовах владика Борис згадує, що як душпастир він має покликання допомагати людям зустрітися з Богом. Хочеться сподіватися, що ця книжка теж може посприяти такій зустрічі, заохотити до неї і до будування стосунків із Богом. Окрім того, вона нагадає, що в духовному житті не менш важливими є наші стосунки з ближніми. Що духовне життя не відбувається у своєрідному вакуумі, де є лише я і Господь. Ми потребуємо інших людей, щоб плоди Святого Духа проявлялися в нашому житті. Не зустрівши іншої особи, не навчимося любити; не вмітимемо розділити з кимось свою радість, якщо не вийдемо за межі свого світу до інших. Потребуємо близькості, щоб відчутти Божу любов, вилиту на нас через людину, — і в приватному просторі, і в соціумі, і, зрештою, в Церкві. Тому особливо радію, що сьогодні маємо священників і єпископів, які свідчать про те, що проповідують, своїми ділами, і вибудовують у спільнотах, якими опікуються, зв'язки любові. У кожному місці й кожній спільноті, до служіння в яких його кличе Господь, їх творить і митрополит Борис Гудзяк.

Створюючи цю книжку, ми хотіли зробити її цікавою широкому колу читачів, заохотити до читання як тих, хто належить до церковної спільноти, так і тих, хто шанує владика Бориса передусім як науковця та президента Українського католицького університету, а також і тих, хто, можливо, нічого про нього не знає. Сподіваюся, що кожен, хто її читатиме, знайде у виданні щось, що особливо промовить до нього чи до неї. І що час, проведений за читанням, не здасться вам змарнованим.

Богдана Матіяш